

Visitass i Klæbu sokn i Heimdal prosti 7.-12.februar 2012

Visitassforedrag

Innledning

Det har vært gode dager i Klæbu. Bygda og menigheten har åpnet seg opp for oss og har vist oss sitt aller vakreste. Klæbu er rikt utrustet fra naturens side med store verdifulle utmarksområder, myrer og skog, - med Nidelva og Trangfossen og Selbusjøen som har skapt landskapet her.

Jeg har merket meg at mange av barnehagene er samlet på området til gamle Hallsetheimen, - og dere har gitt barna noe av bygdas flotteste utsikt, - et vidt og vakkert utsyn er det derfra mot Vassfjellet. Lekeområdene har mye lys, frisk luft og stor himmel. Nå er vel barna ikke av de som stopper opp i sin travelhet for å nyte utsikten. Til det er de for oppslukt av hverandre og leiken. Dette kommer nok mer med årene. Jeg må nok innrømme at det er et nokså typisk alderdomstegn. Men barna kan få være forbilder på det ved Klæbu som dere har vist oss. For barna er opptatt av hverandre. De søker fellesskap med lekekamerater og venner. Barn i leik er det vakreste som finnes. Barn som sprudler, ler og hyler, hopper og spretter, gråter og tramper i gulvet. Lever intenst i øyeblikket. Fra smil til gråt i nesten samme stund. Barna viser hele seg. Kan ikke annet. Barna er vakre, - for de våger å vise fram for andre sitt indre liv. Og den som våger det, blir vakker. Og vi har erfart det, at den som gir oss lov til å vise fram det vi helst ønsker å vise fram av vårt indre, gjør oss vakre. Slike mennesker glemmer vi aldri. Dette har gjort inntrykk på meg disse dagene.

Vel er bygda vakker, og den har vist seg fram i all sin skjønnhet med sitt vinterlandskap nå i de solfylte dagene vi har hatt siste uke, - men mer har det betydd at vi har møtt så mye menneskelig varme, og at så mange har vist fram sitt aller vakreste som mennesker. Vi har åpnet opp våre liv for hverandre, - og tatt imot hverandre og slik vist hverandre verdighet og stor respekt. Jeg tror mange av oss i enkelte øyeblikk har erfart at en bærer på en indre skjønnhet som andre har sett og blitt betatt av, og vist takknemlighet for. Det er lykkelige øyeblikk som blir diamanter i livet. Men det fordrer øvelse og tid til ettertanke å få med seg disse tankene og følelsene om seg selv.

Denne skjønnheten ved livet har vi fått tilgang på her i Klæbu. Den har dere gitt oss. Vi møtte den allerede intenst i samlingsstunda på Sørborgen skole hvor 5. til 7. trinn viste oss hva de kunne og mestret, og de utfordret oss tilbake. For en varme og spontanitet! Vi møtte det samme på ungdomskolen, Tanem skole, i barnehagene hvor barna krøp inn under ”bispekåpeteltet” og en etter en oppi kofferten. Vi ble ønsket varmt velkommen av rektorer, lærere og førskolelærerne, og vi fikk viktige og engasjerende samtaler om verdier i barnehage, skole og storsamfunn.

På Frivillighetssentralen i munter passiar rundt kaffe, vafler og nydelig hjemmelaget lefse. Likeså var det helt spesielt å få møte Klæbu industrier og de som har sitt virke der. Igjen en særegen opplevelse av mestringsglede og stolthet over hva en klarer å få til. Dette er en arbeidsplass som viser oss de mest grunnleggende verdier i vårt samfunn omsatt i praksis. Her blir ikke verdiene sagt, men gjort. De lever det de tror på i livet. Og det har stor bærekraft. Her blir alle tatt på alvor uansett funksjonsevne. Det kaller jeg et nådens og barmhjertighetens samfunn. Et diakonalt arbeidsfellesskap ville seksjonslederen vår Britt Arnhild kalt det.

Videre har det vært meget meningsfulle møter med ordfører og politikerne i Formannskapet, med rådmann og kommuneledelse, likeså med helse og omsorgsetaten hvor vi har fått innblikk i bygdas og kommunens mangfoldige liv og utfordringer. Besøket på Klæbu sykehjem var viktig med varme klemmer blant annet fra en meget våken 101 åring.

Kulturkvelden i ei fullsatt Klæbu kirke ble et absolutt høydepunkt hvor bygdas mangslungne kulturliv viste å holde høy kvalitet, hvor bla organist Tommy Nilsen var sentral. Og for meg ble samtalen med 4 spennende samtalepartnere Efia Marie Damba, Joakim Sliwa, Linda Cathrine Hofstad Helleland og Eldbjørg Vik en spesiell opplevelse, -fra en egen talestol midt i kirka samtale vi om viktige verdier i livet. Og kvelden ble glimrende bundet sammen av Karl Brox.

Sist, dog ikke minst, møtene med menighetsråd, ansatte og frivillige som har tatt et særlig ansvar for menighetens liv i Klæbu. Vi har møttes flere ganger nå på ulikt vis under visitasen, hvor vi har delt erfaringer. Klæbu menighet har meget ressurssterke og ansvarsbevisste ansatte med sokneprest og kirkeverge i spissen. Men og et nytt menighetsråd og fellesråd med en god leder som går inn i oppgaven med stort alvor. Det er i ferd med å etablere seg et meget godt og kreativt samarbeidsklima i Klæbu som mange skal ha æren av etter at det har vært til dels svært vanskelig en tid. Det arbeides aktivt for gode og byggende samarbeidsrelasjoner innad i menigheten, men også i forhold til viktige samarbeidspartnere innenfor

kommuneledelse og andre samfunnsarbeidsaktører i Klæbu, som barnehage, skole, helse og omsorg og arbeidsliv. Bygda særpreges av en stor dugnads- og frivillighetsbevegelse som både menighet og bygdesamfunn har som felles viktig identitetsmarkør. De frivillige i menigheten er umistelige hvis vi skal snakke om å ha en troverdig menighet. Derfor er det flott å se at det er så mange av dere, selv om dere skulle ønsket at det var langt flere.

Det er to forhold vi stadig har kommet tilbake til under visitasen. Vi lever av fortellinger. Våre liv består av kjeder av fortellinger som gir innhold og skikkelse til livene våre. De små og store hendelser i livet som kan gjenfortelles og de blir levende for oss igjen når de fortelles. Vi er våre fortellinger til enhver tid. Slik de fortelles i øyeblikket, oppleves våre liv. Fortellingene endrer både form og innhold etter hvert som de fortelles mange ganger. Det sier noe om at vi utvikler oss i vår innsikt i vårt eget liv. Bibelfortellingene og spesielt Jesusfortellingene har stått i fokus under disse visitasdagene. For de må også gjentas og gjentas og fortelles om igjen og om igjen. Når de fortelles blir de og levende. Den hellige Ånd blåser liv i dem, og de har det forunderlige ved seg at de fletter seg inn i våre liv og våre fortellinger bringer nåde og barmhjertighet der hvor det er selvførdømmelse og selvforakt. For Jesus er kommet for å dele våre liv med oss. Han tar del i våre nederlag, og vi får ta del i hans seier. Derfor er Jesusfortellingene så uendelig viktig. Enhver ny generasjon må bli kjent med dem.

Det andre hovedfokus har vært de mange samtale om verdier; de kristne og humanetiske verdiene, med lærerne, førskolelærerne, lederne i helse og sosialetaten i kommunen, samtalen om verdier i kirka under kulturkvelden, i møte med ledelsen i Klæbu industrier, med ansatte og frivillige i menigheten.

Rapporter

Soknepresten har utarbeidet en meget god beretning om menighetsforholdene, likeså kirkevergen om kirkens og kirkegårdens tilstand. Jeg vil vise til disse for nærmere forståelse av menigheten. Det vil dessuten bli utarbeidet en protokoll fra bispevisitasen som vil være retningsgivende for oppfølging etter visitasen.

Jeg vil i det følgende hente fram noen punkter fra en innholdsrik visitas;

Klæbu kirke

Klæbu kirke er bygd i 1790. Den er vakker og særpreget med sin åttekantform og åpne hvelv, uten bærende søyler. Denne konstruksjonen, uten bæresøyler, er antagelig unik i Norge. Her i

Nidaros har vi flere åttekantede kirker; Buvik, Vinje, Hemne, Støren, Røros, Bakke og Hospitalskirka for å nevne noen. Dette er "en eksklusiv kirkefamilie" i bispedømmet vårt. Vakre og særpregede kirker. Åttetallet er og et hellige tall. For den åttende dag var oppstandelsesdagen, den nye skapelsesdagen da det nye livet etter Kristi oppstandelse begynte. Så dere har en "Oppstandelseskirke".

I løpet av visitasen har vi møtt en befolkning som setter svært stor pris på kirka si. Den ligger høyt og fritt og har alltid vært et midtpunkt i bygda, som en har orientert seg ut fra. Vi har disse dagene flere ganger møtt ønsket om å kunne bruke kirkerommet mer aktivt i det daglige, - kirka kunne være åpen for stillhet og bønn, - også hvor barnehagebarna og skoleklassene kunne få komme innom og få være i rommet for å få bli kjent med det. For kirkerommet er et levende rom som forteller det kristne budskap hvor en snur og vender på seg. Jeg vil utfordre menighetsråd og frivillige til å se på hvordan en kan få et mer åpen og tilgjengelig kirkehus på dagtid.

Klæbu kirke og behov for et menighetshus/kirkestue

Klæbu kirke ble i sin tid bygd for en befolkning på ca 700 innbyggere. Da sier det seg selv at det skaper utfordringer for dagens innbyggertall på snart 6000. Kirka blir ikke sjelden for liten. Kirka er dessuten svært kald om vinteren. Men kirka må forbli som den er. For den er et kulturhistorisk klenodium. Bygdas eldste kulturhus som peker bakover på slektene før oss. Men som og strekker seg mot framtida, vendt mot øst som den er, for derfra kommer Kristus igjen. Den er uendelig verdifull, og svært mange må til Klæbu kirke for å markere de store og betydningsfulle hendelsene i livet, i glede og i sorg.

Menigheten trenger et menighetshus, ikke langt fra kirka må det ligge, med egnede lokaler for familiegudstjenester og gudstjenester på ekstra kalde dager. Ikke minst trengs gode lokaler i arbeidet med trosopplæring og i møte med konfirmantene. Dette må være en prioritert oppgave de nærmeste år. For manglende egnede lokaler hindrer utviklingen av et godt menighetsliv i Klæbu. Menighetsrådet/fellesrådet har alt lenge sett at det må settes stort fokus på dette arbeidet, og de vil gå i gang med å utrede de forskjellige alternativer, og i tillegg se på mulighetene for samarbeid med andre aktører om bruken av huset. Vi håper at det ved neste visitas om ca. 8 til 10 år så har dere alt lenge vært samlet i eget menighetshus!

Kontorene

Det er også behov for å gjøre noe med kontorene for de ansatte. Kontorvisitasen, som ble foretatt av prosten i januar, viser til at dagens lokaler er lite egnet som kontorer.

Vernetjenesten har konkludert med at det snarest mulig bør legges til rette bedre lokaler. Dette handler både om at lokalene ikke har tilfredsstillende lydisolasjon, og et til dels uegnet inngangsparti, samt at sanitærforholdene er ikke gode nok. Det er laget et forslag til ombygging av lokalene som vil bedre forholdene. Dette er fellestrådets ansvar.

Kirkegården

Kirkegården er nå på ca.10 dekar med vel 1600 graver. Arealbehovet fram mot 2030 er rundt 20 dekar, mens behovet fram mot 2050 er 35 dekar. Det er i dag en god dialog med kommunen om dette behovet. Det er erkjent både av fellestråd og kommune at det tenkes langsiktig med hensyn til behovet for nye gravplasser. En har erfart at de kortsiktige løsningene hvor en har tilrettelagt for mindre områder for gravareal, har ført til en presset situasjon når en har nærmet seg knapphet på gravplasser.

”Felles dugnad” for å få på plass diakonstillingen

Klæbu fellestråd har i mange år mottatt et statlig tilskudd til diakonstilling tilsvarende ca 50% av utgiftene til en slik stilling. Det er en forutsetning at fellestrådet selv, blant annet via kommunale bevilgninger, skaffer de resterende 50%.

Den økonomiske situasjonen i Klæbu kommune ble slik at en så seg nødt til å si opp diakonen. Da ble det statlige tilskuddet «satt på frys». Nidaros bispedømmeråd ville på denne måten gi Klæbu menighet mer tid og rom til å avklare den alvorlige situasjonen.

Bispedømmerådet har imidlertid i brev av 20.01.2012 gitt fellestrådet frist ut dette året til å sikre midler til å kunne lyse ut diakonstillingen på nytt. For å få en endelig avklaring, har bispedømmerådet bedt om beskjed innen 31.desember 2012 om stillingen blir lyst ut i 2013. Dersom ikke så skjer, vil bispedømmerådet måtte omprioritere stillingen.

Med dette som perspektiv, har vi under visitasen ført samtaler med fellestrådet, med helse- og omsorgsetaten, og til sist med formannskapet og representanter for administrasjonen. Dette har vært svært konstruktive møter som gjør at vi nå har tro på at ”en felles dugnad” skal få diakonstillingen inn igjen på budsjettene fra 2013.

I samtalene har en sett på hvordan stillingen kan knyttes opp mot den nye Samhandlingsreformen og Folkehelseloven. Den nye Folkehelseloven har et mye bredere perspektiv enn den gamle. Kommunen vil ganske snart starte arbeidet med å utarbeide en folkehelseplan. I arbeidet med denne planen vil kirka være en naturlig og viktig samarbeidspartner. Diakonstillingen vil kunne være en viktig ressurs inn i en slik folkehelseplan. Og bispedømmerrådet vil absolutt være åpen for at fellesrådet kan inngå en samarbeidsavtale med Klæbu kommune hvor en kan inkludere deler av diakonens tjeneste i en kommunal helhetsplan.

Fellesrådet vil som tidligere være arbeidsgiver for diakonen.

Folkehelseloven

Folkehelselov av 01.01.2012 synliggjør at alle sektorer, ikke bare helsesektoren, skal tenkes inn i arbeidet for folkehelsa. Folkehelsebegrepet omfatter våre liv fra ”vugge til grav”. Menigheten har et omfattende arbeid som er rettet mot mennesker i alle aldre, og som er viktige bidrag i et folkehelseperspektiv. Arbeidet innenfor trosopplæring, diakoni, kirkemusikk og frivillighetsinnsats er forebyggende tiltak også til beste for helsa til folk flest. Jeg vil utfordre menighetsrådet til aktivt å melde seg inn i den større samtalen som kommunen har annonsert at den vil invitere til, med tanke på en felles innsats for best mulig folkehelse i Klæbu. Dette er ikke minst en diakonal utfordring som menighetens står overfor. Den nye Folkehelseloven vil gi oss flere positive samarbeidsarenaer som vil kunne bidra til å styrke folkekirka i Klæbu.

Når dette nå er sagt vil jeg gjerne benytte anledningen til å takke Klæbu kommune for at kateketstillingen nå igjen er på plass i kommunebudsjettet. Kateketens tjeneste vil i likhet med sokneprestens og organistens tjeneste kunne inngå i en tenkning om viktige bidragsyttere til folkehelsa i Klæbu. Dette gir utrolige flotte muligheter for å tenke sammen vidt og bredt omkring oppgaver som er svært utfordrende i våre lokalsamfunn for tida. Det handler om å samarbeide for å skape et godt liv for alle som bor her i Klæbu. Der vil kirka være med, og gjerne være i forkant.

Gudstjenestene

Det aller viktigste for menigheten er samlingen omkring Ord og sakrament, gudstjenesten som feires på søndag, den syvende dag i uka. Der blir troen til, og ved det skapes kirka.

Høsten 2011 vedtok Nidaros biskop ny forordning for gudstjenestene i Klæbu sokn. Det totale antallet forordnede gudstjenester i Klæbu er 75 pr år. Av disse skal 55 holdes på søn- og helligdager. Den norske kirke er nå inne i en gudstjenestereform. Nye liturgier er vedtatt av Kirkemøtet, og skal i løpet av dette kirkeåret fram til 1.søndag i advent 2012, innføres i alle landets menigheter. De ansatte og menighetsrådet har vært på kurs for å lære mer om dette, og en er nå i startfasen for implementering her i Klæbu.

Gudstjenestereformen har tre kjerneord; Stedegengjøring, Fleksibilitet og Involvering. Flere må oppleve å bli berørt i gudstjenesten. Det må bli viktig å komme til gudstjeneste. En kan ikke møte hverdagen igjen, uten å ha vært til gudstjeneste på søndag. Tanken er at gudstjenesten skal få et sterkere lokalt preg. Men da er det samtidig viktig at den ikke blir så lokal at den blir "én gruppes" gudstjeneste. Utfordringen blir også å sikre at alle kjenner igjen element i gudstjenesten som gjør at en opplever seg som inkludert og regnet med, og ikke som fremmede og gjester. Jeg skulle gjerne sett at flere fant regelmessig veien til gudstjeneste. Folk kommer når de har en grunn til å komme, til dåp, 4 årsbok, konfirmasjon, julaften. Tiltakene i trosopplæringa vil hjelpe oss til å etablere flere gode grunner til at en kommer til kirke når både 7 åringen og 11 åringen og andre aldersbestemte grupper skal til kirka. Trosopplæringsreform og gudstjenestereform hører sammen. For trosopplæringstiltakene ender ikke sjelden opp med en gudstjenestefeiring.

I panelsamtalen på onsdag kveld ble det sagt; "– Kirka betyr noe helt spesielt, det er som å komme hjem å komme hit. Kirka er et hjem for alle følelser."

Sokneprestens beretning viser til at gudstjenestedeltagelsen varierer litt fra år til år, samtidig som den viser en jevn nedgang. Særlig gjelder dette de vanlige høymesser uten dåp søndag formiddag. Disse gudstjenestene er forholdsvis dårlig besøkt, og det er få som går jevnlig til gudstjeneste. Det viser seg at gudstjenestedeltakelsen som regel er høyere når gudstjenesten legges til andre steder enn kirken.

Menigheten har et gudstjenesteutvalg. Fokus framover for utvalget vil være innføring av nye liturgier. I den forbindelse kan det også være aktuelt å invitere til gudstjenestegrupper som møtes i løpet av uka for å planlegge søndagens gudstjeneste sammen med prest og organist, og som også får et spesielt ansvar for gjennomføring av gudstjenesten. Flere menigheter har gode erfaringer med dette.

Trosopplæring

Klæbu menighet er trosopplæringsmenighet i samarbeid med andre menigheter i Heimdal prosti. Det er utarbeidet plan for trosopplæring som er godkjent av biskopen nå ved årsskiftet. Planen er innholdsrik, og viser at det er mye som allerede skjer, og mer er under planlegging. Trosopplæringen skal gjelde alle dømte mellom 0-18 år. Breddetiltak blir viktig for å kunne nå ut til alle. Jeg har merket meg at Klæbu har mange gode tiltak for aldersgruppen 15-18 år, men har færre tiltak for de under 15. En kan stille spørsmål om i hvor stor grad en har mulighet til å nå ut til bredden av ungdom gjennom de tiltak som er beskrevet. Jeg anbefaler Klæbu menighet å jobbe videre med planen, og da særlig med tanke på å styrke breddetiltakene for de yngre aldersgruppene. Planen slik den foreligger i dag er godkjent for to år. Biskopen ønsker menigheten lykke til i arbeid med å videreutvikle trosopplæringen, og da særlig i henhold til det perspektivet jeg nå har nevnt.

Takk

Dette har vært en innholdsrik visitas. Sjeldent godt forberedt i alle ledd. Dette skyldes nok særlig sokneprest Torill Stendahl og kirkeverge Ole Bromseth. Takk til menighetsrådets og fellesrådets leder Stig Bakken som også har nedlagt et stort arbeid. Likeså menighetsrådsmedlemmene. Takk til øvrige ansatte som gjør en trofast tjeneste både innenfor trosopplæring, diakoni, kirkemusikk og andre felt. Takk til alle dere frivillige i menighetens virksomhet og i virksomheten til de kristelige organisasjonene. Takk til Klæbu kommune ved ordfører Jarle Martin Gundersen som får representere alle de vi har møtt fra kommunen på mange vis. Kirke og kommune står hverandre nært her i Klæbu, nesten vevd inn i hverandre. Til sist en varm takk til prost Bertel Aasen som har vært en inspirerende medarbeider sammen med seksjonssjef Britt Arnhild Wigum Lindland. Godt å ha dere som nære medarbeidere.

Dette har vært en rik visitas i en mangfoldig utrustet menighet og kommune.

Må Gud velsigne Klæbu menighet.

Tor Singsaas, Nidaros biskop